

Metodický postup zda se na veřejnou zakázku vztahuje GPA

Dohoda o veřejných zakázkách (Government Procurement Agreement – GPA)¹ je vícestranná mezinárodní dohoda uzavřená mezi některými členskými státy (případně jejich uskupeními – Evropská společenství) Světové obchodní organizace. Evropská společenství jsou jednou z 13 smluvních stran GPA

Od 1. května 2004 se rozšířil počet států, na které se GPA vztahuje, o 10 nových členských států ES, tedy i o Českou republiku. Počet států, na které se GPA vztahuje, je v současné době 37.

GPA upravuje základní principy a základní práva a povinnosti, které je nutné dodržovat při zadávání veřejných zakázek na území smluvních stran GPA. Hlavním mottem celé dohody je nediskriminace. Smluvní strany jsou zavázány zajistit rovné zacházení dodavatelům z ostatních smluvních stran GPA jako poskytují dodavatelům domácím a nečinit rozdíly mezi dodavateli z jednotlivých smluvních stran GPA. Zároveň se strany zavazují, že se jejich zadavatelé budou chovat stejným způsobem k místním dodavatelům bez ohledu na druh a stupeň jejich provázanosti na zahraniční subjekt (např. majetkový podíl zahraničního subjektu, organizační složka zahraničního subjektu). Dohoda dále klade důraz na zakotvení principu transparentnosti v národní legislativě upravující oblast veřejných zakázek.

V České republice upravuje zadávání veřejných zakázek zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Zákon zaručuje v současné době rovné zacházení všem dodavatelům bez ohledu na to, zda stát, ve kterém mají sídlo, je či není smluvní stranou GPA. ČR v zákoně žádným způsobem neomezila přístup na svůj trh s veřejnými zakázkami, přestože jí to směrnice ES umožňovaly. Čeští zadavatelé tedy nesmí diskriminovat žádného dodavatele, natož aby mohli upřednostňovat domácí dodavatele před dodavateli z jiných států, a nemohou se tudíž nikdy dostat do rozporu s GPA, pokud se budou řídit zákonem.

Ustanovení GPA byla převzata do zadávacích směrnic ES. V některých případech jsou ale směrnice přísnější než GPA. Základní instituty jsou stejné jak v GPA, tak v zadávacích směrnicích ES a v českém zákoně. Na druhou stranu jsou zde určité především terminologické rozdíly, např. GPA rozlišuje pouze dodávky a služby a v rámci služeb tzv.

¹Lze se setkat i s překladem Dohoda o vládních zakázkách, ale MMR se přiklání k překladu Dohoda o veřejných zakázkách stejně jako česká jazyková verze Úředního věstníku EU (viz např. nařízení Komise (ES) č. 1874/2004 ze dne 28. října 2004, kterým se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES a 2004/18/ES ohledně prahových hodnot používaných při postupech zadávání veřejných zakázek).

stavební služby. GPA dále vzhledem k povaze smluvních stran používá pro vyjádření finančních limitů jednotku Mezinárodního měnového fondu SDR a finanční limity GPA jsou vyšší. GPA nezná zadavatele dle ustanovení § 2 odst. 3.

Pokud se zadávací řízení řídí příslušnými směrnicemi ES nebo národní úpravou, která transponuje zadávací směrnice (zákonem), je toto řízení bez dalšího v souladu s pravidly GPA. Každá budoucí změna GPA by se musela odrazit ve znění zadávacích směrnic ES.

K určení, zda se na zadání konkrétní veřejné zakázky vztahuje GPA, vede celkem složitý proces. Podmínky, za nichž se na konkrétní veřejnou zakázku vztahuje GPA a které musí být splněny kumulativně, lze popsat následujícím způsobem:

1. zadavatel je uveden v jednom ze seznamů uvedených v příloze GPA č. 1 (Appendix 1):
 - část 1. (annex 1) obsahuje seznam zadavatelů na úrovni ústřední státní správy
 - část 2. (annex 2) seznam zadavatelů na úrovni územní samosprávy (viz § 2 odst. 2 písm. c) 3 zákona) včetně tzv. veřejnoprávních subjektů („bodies governed by public law“ – viz § 2 odst. 2 písm. d) zákona)
 - část 3. (annex 3) obsahuje seznam zadavatelů z tzv. sektorových odvětví (viz § 2 odst. 6 zákona);

Seznamy obsahují demonstrativní výčet subjektů, na něž se vztahují ustanovení GPA. Seznamy jsou neúplné, protože vzhledem k povaze smluvních stran by nebylo možné udržet jejich aktualizovanou podobu. Obsahují tedy kombinaci definic a demonstrativních výčtů jednotlivých subjektů, na které se vztahuje GPA. Snahou smluvních stran GPA je, aby seznamy byly co nejúplnější.

2. jedná se o veřejnou zakázku na dodávky nebo o veřejnou zakázku na služby uvedenou v část 4. (pozitivní a negativní výčet služeb) nebo o veřejnou zakázku na stavební práce uvedenou v části 5.;
3. zakázka přesahuje finanční limit, který je stanoven Nařízením Komise (ES)
4. veřejná zakázka vyhovuje podmínkám obsaženým v tzv. General Notes

General Notes obsahují výjimky pro použití částí 1 až 5 z jiných než ekonomických důvodů, např. z důvodu ochrany státních bezpečnostních zájmů, veřejného pořádku, životního prostředí nebo duševního vlastnictví. Jedná se o výjimky, které uplatňuje konkrétní smluvní

strana vůči všem ostatním smluvním stranám nebo jen vůči jedné či několika smluvním stranám.

Smluvní strany GPA jsou povinny oznámit jakékoliv změny ve svých seznamech. Změna musí být oznámena ostatním smluvním stranám způsobem, který nepřipouští pochyb (většinou notifikací Výboru pro veřejné zakázky).

Shrnutí:

Ustanovení GPA se vztahují na zadání určité veřejné zakázky, pokud zakázka splňuje výše uvedené podmínky. Velmi zjednodušeně lze říci, že se musí jednat o nadlimitní veřejnou zakázku na dodávky, služby uvedené v příloze č. 1 zákona nebo na stavební práce, kterou zadává veřejný nebo sektorový zadavatel. Toto zjednodušené vysvětlení lze v ČR používat pouze díky tomu, že trh s veřejnými zakázkami je v ČR otevřen všem dodavatelům se sídlem v jakémkoli státu. Zadavatel, který dodržuje ustanovení zákona, se nemůže dostat do rozporu s GPA, protože zákon ho zavazuje poskytovat stejná práva a povinnosti jako domácím dodavatelům jakémukoli jiném dodavateli, nejen dodavateli z ostatních smluvních stran GPA.